

Вінницький національний технічний університет
Кафедра мовознавства,
Факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

(Обов'язковий)

для іноземних здобувачів

III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Доктор філософії

Освітня програма – **Будівництво та цивільна інженерія**

Спеціальність – **192 Будівництво та цивільна інженерія**

Викладач: **Азарова Л. Є.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **1, 2**

Кредитів ЕКТС – **6**

Лекцій – **16/6**

Практичних – **56/18 год.**

Самостійна робота – **108/156 год.**

Вид контролю: **диф. залік**

Передумови для вивчення – використання набутих результатів навчання під час вивчення компонент: Українська мова як іноземна, освітньо-кваліфікаційний рівень володіння мовою B2, C1.

Метою дисципліни є формування комунікативної компетентності майбутнього науковця, забезпечення комунікативних потреб спілкування у науковій сфері, а також опанування теоретичних основ і набуття практичних навиків зі стилістики наукових текстів, поглиблення знань про управлінське спілкування, а також удосконалення навичок і вмінь у галузі наукового мовлення, зокрема мовленнєвих аспектів написання, оформлення та захисту наукової роботи.

Компетентності: Здатність здійснювати мовну діяльність (усну та писемну) в науковій професійно орієнтованій комунікативній сфері, вміння збирати та опрацьовувати матеріали науково-дослідного характеру з фаху, створювати тексти професійного призначення, презентувати та захищати результати інноваційної інженерної діяльності українською мовою.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння наукових текстів за напрямом досліджень.

Результати навчання: уміти використовувати набуті знання у вигляді письмових чи усних висловлювань у ситуаціях наукової та професійної сфер спілкування, спрямованих на представлення результатів наукових пошуків у вигляді підготовки та публікації наукових статей, тез доповідей та інших форм презентацій отриманих результатів наукових досліджень українською мовою та спроможність виступати з доповідями на конференціях, семінарах, форумах.

ПРН8. Читати та розуміти наукові україномовні тексти, спілкуватися українською мовою на спеціалізовані теми, володіти навичками академічного письма.

Тематика

Змістовий модуль 1. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні

Тема 1. Основні завдання дисципліни «Українська мова як іноземна».

Поняття літературної мови. Мовна норма. Поняття стилю та жанру сучасної української літературної мови.

Тема 2. З історії формування наукового стилю української мови.

Поняття про науковий стиль української мови. Давні книжні традиції у науковому стилі. Розвиток наукового стилю в ХІХ - поч. ХХ ст.. Науковий стиль у 20-30-х роках ХХ ст.. Наука та її розвиток за радянської доби. Сучасні тенденції мовного наукостворення.

Тема 3. Мовні і жанрові особливості наукового стилю.

Абстрагованість наукового стилю. Підкреслена логічність наукового стилю. Точність і однозначність наукового стилю. Якість наукового стилю. Об'єктивність викладу. Жанри наукового стилю (монографія, стаття, реферат, анотація, дисертація, тези). Студентські наукові жанри.

Тема 4. Засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять. Поняття про термін. Загальнонаукові терміни. Міжгалузеві терміни. Вузькоспеціальні терміни. Професіоналізми. Термінологічні словники.

Тема 5. Науковий текст: сутність, структура, семантика. Науковий текст як термін. Принципи укладання наукових текстів. Ознаки наукового тексту. Архітектоніка наукового тексту. Види текстів. Особливості читання наукового тексту. Сприймання, усвідомлення, розуміння наукового тексту. Інтерпретація наукового тексту та її особливості.

Тема 6. Компресія як членування наукового тексту.

Поняття про компресію. Тезування. Конспект. Реферат. Анотація. Особливості мовного оформлення.

Тема 7. Композиція писемного наукового тексту.

Заголовок наукового тексту. План наукового тексту. Рубрикація. План-проспект. Джерело наукової інформації.

Тема 8. Мовне оформлення композиції наукового тексту.

Огляд літератури. Мета дослідження. Гіпотеза дослідження. Завдання дослідження. Методи дослідження. Наукова новизна. Мовне оформлення частин роботи. Бібліографія. Посилання. Цитати.

Тема 9. Наукова стаття як різновид наукового тексту.

Поняття про апробацію. Поняття про наукову статтю. Типи статей. Етапність підготовки наукової статті. Будова статті.

Змістовий модуль 2. Особливості укладання та практичного використання наукових праць.

Тема 10. Наукова рецензія. Відгук.

Функції рецензії. Ознаки рецензії. Технології рецензування. Науковий відгук. Офіційний опонент. Особливості мовного оформлення рецензії.

Тема 11. Усна наукова доповідь.

Поняття про наукову доповідь. Науковий виступ. Різновиди наукової доповіді. Схема підготовки наукової доповіді. Прийоми виголошення доповіді й привернення уваги слухачів. Інтонація як важливий засіб наукової доповіді.

Тема 12. Мовна особистість доповідача.

Поняття про мовну особистість. Рівні володіння мовою. Мовна майстерність. Мовна компетенція.

Тема 13. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови.

Наукова конференція. Науковий діалог. Дискусія. Рекомендації щодо проведення дискусії. Підготовка дискусії. Комунікативні стратегії. Наукова суперечка. Диспут.

Тема 14. Електронна презентація наукового виступу.

Роль інформаційних засобів у науковому виступі. Характеристика електронної презентації. Структура електронної презентації. Принципи створення електронних презентацій. Особливості сприйняття електронного тексту.

Тема 15. Поняття про публічну монологічну мову.

Ораторська мова. Тематика публічних промов. Форми реалізації публічного мовлення. Підготовка публічної промови.

Тема 16. Диференціація фахового монологічного публічного мовлення. Поняття про красномовство. Види публічної мови. Дипломатичне красномовство.

Тема 17. Поетапність підготовки публічного фахового монологу. Етапи підготовки і виголошення промови. Вибір теми. Збір інформації. Структурування матеріалу. Написання промови. Фактори зовнішності оратора. Контакт із слухачем. Структура промови.

Тема 18. Сутність і специфіка фахової діалогічної мови.

Історія дискусивно-полемічної мови. Ознаки фахового діалогу. Ділова бесіда. Телефонна розмова. Суперечка. Аргумент та аргументація. Прийоми суперечки. Етика спілкування.

Теми для самостійної роботи

- 1 Основні етапи розвитку української літературної мови.
- 2 Тенденції та проблеми розвитку української мови на сучасному етапі. Поняття мовної норми. Види мовних норм.
- 3 Основні норми усного професійного мовлення.
- 4 Мовний етикет сучасної науки, ділових стосунків та повсякденного спілкування.
- 5 Науковий та офіційно-діловий стилі. Сфера поширення, система мовних засобів, підстилі, жанри реалізації.
- 6 Особливості написання та структура відгуку.
- 7 Особливості написання та структура рецензії.
- 8 Особливості написання та структура дисертаційної роботи.
- 9 Особливості написання та структура реферату.
- 10 Особливості написання та структура статті.
- 11 Документи колегіальних органів (протокол, витяг з протоколу).
- 12 Обліково-фінансові документи (розписка).
- 13 План. Види планів.
- 14 Особливості написання та структура службової записки.
- 15 Особливості написання та структура пояснювальної записки.
- 16 Особливості написання та структура трудового договору.
- 17 Особливості написання та структура трудової угоди.
- 18 Особливості написання та структура контракту.
- 19 Особливості написання та структура договору.
- 20 Особливості написання та структура запрошення.
- 21 Особливості написання та структура оголошення.
- 22 Особливості написання та структура звіту.
- 23 Особливості написання та структура акту.
- 24 Особливості написання та структура положення.

Індивідуальні завдання - не передбачені

Контроль

Поточний контроль проводиться шляхом написання контрольної роботи та тестів. Підсумковий контроль знань здобувачів проводиться шляхом складання диференційованого заліку, що охоплюють весь курс дисципліни. Диференційований залік може проводитись за допомогою усного опитування та/або тестів.

Оцінювання результатів навчання

Модуль	Контрольна робота	Тести	Практичні заняття	Бали
I	12	8	30	50
II	12	8	30	50
	24	16	60	100

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень [Кодекс етики ВНТУ](#), [Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ](#), [Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ](#) та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Азарова Л. Є. Документи та особливості їх оформлення : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, З. П. Корженко, Л. В. Горчинська – Вінниця : ВНТУ, 2002. – 64 с.
2. Азарова Л. Є. Українське ділове мовлення. Частина I : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, Н. Й. П'яст – Вінниця : ВНТУ, 2007. – 232 с.
3. Азарова Л. Є. Професійне спілкування науково-технічних працівників і студентів інженерних спеціальностей : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, Н. Й. П'яст, Т. Ю. Іванець – Вінниця : ВНТУ, 2008. – 189 с.
4. Азарова, Л. Є. Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях та схемах : навч. пос. / Л. Є. Азарова, Л. А. Радомська, А. С. Стадній. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 176 с.
5. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук – К. : Атіка, 2005. – 544 с.
6. Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Фонетика, лексика, морфологія : навч. посіб. / О. В. Абрамчук, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 102 с.
7. Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Синтаксис, стилістика : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 95 с.
8. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. / за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 2001. – 197 с.
9. Шевчук С. В. Ділове мовлення: Модульний курс: Підручник / С. В. Шевчук. – К. : Арій, 2009. – 279 с.
10. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2012. – 696 с.
11. Ющук Г. П. Українська мова: Підручник / Г. П. Ющук. – К. : Либідь, 2004. – 327 с.